

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Жоба технологиясы — мектепке дейінгі балалардың экологиялық санасын қалыптастыру құралы

ЖАРИЯЛАНДЫ
07.01.2026СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/186449/>

Әбілғазиева Рысгүл Жақсығалиқызы

Тәрбиеші

Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы

Балбөбек бөбекжай балабақшасы

Кіріспе

Экологиялық проблемалар қазіргі адамзаттың жалпы әлемдік мәселесіне айналды. Табиғат ресурстарының азаюы, қоршаған ортаның ластануы, жануарлар мен өсімдіктер әлемінің зардап көруі — бұл тек ересектердің ғана емес, болашақ ұрпақтың өміріне де тікелей әсер етеді. Сондықтан экологиялық тәрбие мектепке дейінгі кезеңнен бастап жүйелі түрде жүргізілуі қажет.

Мектепке дейінгі жастағы бала табиғатты ерекше қызығушылықпен қабылдайды: гүлді жұлып көргісі келеді, жаңбырды ұстап көруге тырысады, жәндіктерді бақылауды ұнатады. Бұл қызығушылық дұрыс бағытталса, табиғатты сүйу, қорғау және оған жауапкершілікпен қарау сезіміне ұласады.

Осы тұрғыда жоба технологиясы — баланың экологиялық санасын қалыптастыруда тиімді құралдардың бірі. Жоба барысында бала тек тыңдаушы емес, белсенді зерттеуші, бақылаушы және шешім қабылдаушы рөлін атқарады. Ол табиғаттағы құбылыстарды байқап, себеп-салдарын түсінуге тырысады, өз әрекетінің қоршаған ортаға әсерін сезінеді.

Негізгі бөлім

1. Жоба технологиясының ерекшелігі

Жоба технологиясы — оқу мен тәрбиені өмірмен байланыстыратын, нақты нәтижеге бағытталған әдіс.

Бұл технологияда:

- бала мәселені байқайды;
- сұрақ қояды;
- дерек жинайды;
- шағын тәжірибе жасайды;
- нәтижесін рәсімдеп, түсіндіріп береді.

Осылайша бала тек ақпарат алмайды, оны тәжірибеде қолдануды үйренеді. Жоба жұмысы баланың ойлауын, жоспарлау қабілетін, дербестігін және жауапкершілігін дамытады.

2. Экологиялық сана және оны қалыптастыру

Экологиялық сана — адамның табиғатқа қатынасындағы көзқарасы, құндылықтары және мінез-құлқында көрінетін жауапкершілігі.

Мектепке дейінгі жаста ол:

- табиғатты аяу,
- тірі жанға жанашырлық білдіру,
- қоршаған ортаға ұқыптылық таныту сияқты қарапайым әдеттерден басталады.

Жоба технологиясы осы әдеттердің саналы мінез-құлыққа айналуына көмектеседі. Бала белгілі бір экологиялық мәселені шешуге қатысқанда, өз әрекетінің нәтижесін көреді және табиғатты қорғаудың маңызын түсіне бастайды.

3. Экологиялық бағыттағы жобалардың мазмұны

Экологиялық жобалар әртүрлі болуы мүмкін: табиғатты бақылау, өсімдіктер өсіру, жануарларға қамқорлық көрсету, қоқысты сұрыптау, суды үнемдеу және т.б.

Мұндай жобалар кезінде балалар:

- өсімдіктің өсу кезеңдерін бақылайды;
- су мен жарықтың рөлін түсінеді;
- таза және лас ортаның айырмашылығын салыстырады;
- табиғатты қорғаудың қарапайым ережелерін меңгереді.

Педагог балаларды шамадан тыс жүктемей, тапсырманы жас ерекшелігіне сай ұсынады. Әр бала өз мүмкіндігіне қарай қатысуға мүмкіндік алады.

4. Педагогтың ұйымдастырушы рөлі

Жоба технологиясын тиімді қолдануда тәрбиешінің рөлі ерекше.

Ол:

- балалардың қызығушылығын оятады;
- бағыт береді;
- қауіпсіздік ережелерін сақтауды қамтамасыз етеді;
- нәтижені бірге талдап, қорытынды жасауға көмектеседі.

Тәрбиеші әр баланың жетістігін байқап, мадақтап, табиғатқа қамқор болудың жағымды эмоциялық әсерін күшейтеді. Сонымен қатар ата-анамен ынтымақтастықта жұмыс істеп, үйде жалғасатын экологиялық әдеттерді қалыптастыруға жағдай жасайды.

5. Баланың тұлғалық дамуына ықпалы

Экологиялық жобалар баланың тек білімін емес, оның тұлғалық қасиеттерін де дамытады:

- жауапкершілік сезімі;
- ұқыптылық және тәртіп;
- жанашырлық, қамқорлық;
- еңбекке құрмет.

Бала табиғатты қорғау тек тәрбиеші талабы емес, өзінің азаматтық ұстанымы екенін түсінеді. Бұл — болашақ экологиялық мәдениеттің негізі.

Қорытынды

Жоба технологиясы — мектепке дейінгі балалардың экологиялық санасын қалыптастыруға мүмкіндік беретін заманауи және нәтижелі әдіс. Бұл технология балалардың табиғатқа қатысты білімін ғана емес, сол білімге негізделген көзқарасын, құндылықтық бағдарын және жауапкершілік сезімін қалыптастырады.

Жоба барысында бала тек тыңдаушы емес, белсенді қатысушы, зерттеуші және шешім қабылдаушы деңгейіне көтеріледі. Табиғатпен байланысты нақты іс-әрекеттер — өсімдікті күту, бақылау жүргізу, тазалық шараларына қатысу — оның табиғатты қорғауға деген жеке қатынасын қалыптастырады. Осы арқылы бала «табиғатты қорғау — менің де міндетім» деген түсінікке келеді.

Экологиялық жобалар балаларды ұқыптылыққа, еңбекқорлыққа, жанашырлыққа тәрбиелей отырып, өмір бойы қажет болатын дағдыларды дамытады. Тәрбиеші мен ата-ананың бірлескен қолдауы бұл үдерісті күшейтіп, экологиялық әдеттердің тұрақты дағдыға айналуына ықпал етеді.

Сондықтан балабақша тәжірибесінде жоба технологиясын жүйелі қолдану — табиғатты аялауды өмірлік құндылық ретінде қабылдайтын, экологиялық жауапкершілігі жоғары ұрпақ тәрбиелеудің маңызды әрі тиімді қадамы.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Ұзақбаева С.А. Мектепке дейінгі тәрбие негіздері. – Алматы: Педагогикалық баспа, 2018.
2. Сейсенбаева А.Қ. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы: Университет баспасы, 2019.
3. Жұмабекова Ф.Н. Мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық тәрбие беру әдістемесі. – Алматы, 2020.
4. Баймұханбетова Г.К. Балабақшадағы жобалық-іс әрекет технологиясы. – Шымкент: Әдістемелік құрал, 2021.
5. «Балабақша» журналы. – Экологиялық бағыттағы жобалар тәжірибесі. – 2021–2024 жж.
6. «Мектепке дейінгі білім беру» журналы. – Экологиялық тәрбиенің инновациялық әдістері. – 2020–2024 жж.
7. «Отбасы және балабақша» журналы. – Табиғатты қорғауға тәрбиелеу мәселелері. – 2019–2023 жж.
8. Әбдіжапарова Л. Мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық білім беру. – Нұр-Сұлтан, 2021.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.